

BİR İNEKTE FETAL MASERASYON

M.Zeki Doğaneli*

Erol Alaçam**

Fetal maceration in a cow

Summary: We diagnosed a fetal maceration in a cow during pregnancy examination. First we used estrogens for treatment unsuccessfully, then we performed laparo-hysterectomy and removed the bones of the macerated fetus.

Özet: Gebelik muayenesi için getirilen bir inekte fetal maserasyon teşhis edildi. Östrojenlerle yapılan tedaviye cevap vermeyince, laparo-hysterectomie yapılarak fetus'e ait kemikler çıkartıldı.

Giriş

Fetal maserasyona bütün hayvan türlerinde ve gebeliğin herhangi bir döneminde raslanılabılır. Erken embryonik ölüm ve maserasyon uterustaki bazı mikroorganizmaların etkisi ile olabilir. Bu duruma trichomoniasis ve vibriosis ile enfekte sığırlarda daha sık raslanır¹.

Fetal maserasyon ineklerde daha sık görülür. İnekte gebeliğin 3. ayından sonra oluşan maserasyonda fetus'ün kemikleri iyi gelişmiştir. Fetal ölümü takiben abortus için cervix uteri açılır, fakat genital kanal tam genişlemediği, kontraksiyonlar normal olmadığı, fetus'ün geliş ve pozisyonları uygun olmadığı, bazende uterus torsionu gibi durumlarla beraber olduğu için fetus atılamaz. Cervix açık olduğundan, uygun şartlar altında oluşan bakteri invazyonu sonucu 24-48 saat sonra anfizem, 3-4 gün sonra da maserasyon başlar¹.

Masere fetus'ün uzunca bir süre uterusta kaldığı durumlarda akut anfizematöz dönem geçmiştir, ıkınma nadiren görülür ve cervix uteri sıkıca kapalıdır. Beden ısısında, nabızda bir artışa ve anoreksiye

* A. Ü. Veteriner Fakültesi Doğum B. ve Jinekoloji Kürsüsü Profesörü.

** A. Ü. Veteriner Fakültesi Doğum B. ve Jinekoloji Kürsüsü Asistanı.

pek raslanmaz. Bazen birkaç hafta süreli mukopurulent bir akıntı mevcuttur. Bazen normal gebelikte cervix'te görülen jelatini tıpa da bozulmamıştır. Hayvan zayıflar, süt veriminde de bir düşme görülür¹.

İnek ve kısıraklarda rektal muayene ile fetus'un kemikleri uterusu palpe edilebilir. Bunlar ya bol bir irin içeriğinin içinde yüzer, ya da az irinle birlikte bulunarak sürtünmekle krepitasyon sesi verirler.

Nadir durumlarda fetal maserasyon lokal perimetritise sebep olabilir, yahut uterusun yırtılması ile masere fetus karın boşluğuna düşebilir ve sivri kemikler rumen veya rektuma girebilirler¹.

Olay

25-1-1973 tarihinde 4 yaşlı y.k. Holstein, siyah inek gebelik muayenesi için kliniğimize getirildi. Hayvan sahibinin ifadesine göre ineğe 8 ay önce tabii sıfat yapılmış, 3 ay sonra düzensiz aralıklarla 2-3 defa kızgınlık göstermiş, her kızgınlıktan sonra da 1-2 hafta süren mukopurulent bir akıntı görülmüş. Hayvanın iştahı normal olmakla beraber çok zayıf ve süt verimi çok düşük idi.

Rektal muayenede uterus pubisin hemen önünde, karın boşluğuna doğru sarkık bir vaziyette idi. Cervix'ten tutulup çekildiği zaman uterusun bütününe toparlamak mümkün olamıyordu. Uterus atonik, duvarı incelmış bir halde idi. Palpasyonda sağ kornu uteride krepitasyon hissediliyor ve kemik parçaları ele geliyordu.

Hayvanın aşım tarihi, uterusun büyüklüğü, kıvamı ve yavru zarlarının, fetal sıvıların, cotyledonların, A. uterina media'nın özel nabzının (Fremitus) hissedilemeyişi, fetal kemiklerin bulunuşu göz önünde tutularak uterusu masere olmuş bir yavrunun bulunduğu kanısına varıldı.

Tedavi için yüksek dozda östrojenik hormon (200 mg, dietilstilbestrol dipropionat), iki gün ara ile 3 defa i/m olarak verildi. Fazla incelmış olan uterus duvarının kontraksiyonunu sağlamak mümkün olmadığından laparo-hysterotomi'ye karar verildi.

Laparotomi, paravertebral anestezi altında, sağ açlık çukurluğundan ayakta yapıldı. Hayli geride olan uterus çekilerek insizyon yarasına yaklaştırıldı. Uterus atonik ve duvarı gayet incelmış bir halde idi. Ensizyon yapılarak çok az miktardaki sarı renkli irinle birlikte oldukça iyi gelişmiş olan fetal kemikler çıkartıldı. Bifurkasyon noktasından diğer kornu uteriye de geçilerek kontrol edildi. Uterus içerisine 4 adet Furea-Bol tablet konulduktan sonra kapatıldı. Daha sonra karın kasları katgut, deri keten iplikle ayrı ayrı dikilerek üzerine aris-

tamid-gel sürüldü. Operasyondan sonra uterusun involusyonunu stimüle etmek için 30 IU oxytocin i/v verildi ve bir hafta süre ile de i/v 1 lt serum (% 20) ve i/m penicillin-streptomycin injekte edildi.

10 gün sonra dikişleri alınıp, taburcu edildiğinde hayvanın iştahı ve genel durumu iyice düzelmişti.

Bir müddet sonra hayvan sahibi kliniğimize gelerek ineğinin genel durumunun çok iyi olduğunu, kilo aldığını, fakat ekonomik nedenlerle biraz daha besleyip, kesime sevkedeceğini bildirdi.

Sonuç ve Tartışma

Roberts, fetal maserasyonlarda prognozun zayıf ve tedavinin güç olduğunu, fazla miktarda irin bulunduğu pyometra gibi tedavi edilebileceğini, böylece fetal kemiklerinde irinle birlikte cervix'ten geçebileceğini, irin az ise ve üzerinden uzunca bir süre geçmişse, kemikler uterus duvarına gömüleceğinden ve cervix'in indurasyonundan ötürü östrojenlerle dahi açılmıyacağını bildirir¹.

Biz tedavi amacı ile yüksek dozlarda östrojenik hormon injekte ettik. Fakat gerek cervix sıkı olarak kapalı olduğu için, gerekse uterusun atonik ve kontraksiyon gücünü kaybetmiş olmasından ötürü bir sonuç alamadık.

Yine Roberts, laparo-hysteretomi'nin güç olduğunu, zira uterusun ufak ve içeriğinin enfekte olduğunu söylemekte, bunu ancak değerli ineklerde son çare olarak önermektedir. Eski vak'alarda endometriyum'un fazla miktarda harap olduğunu, bu sebepten de sonraki döl veriminin şüpheli olduğunu ileri sürmektedir.

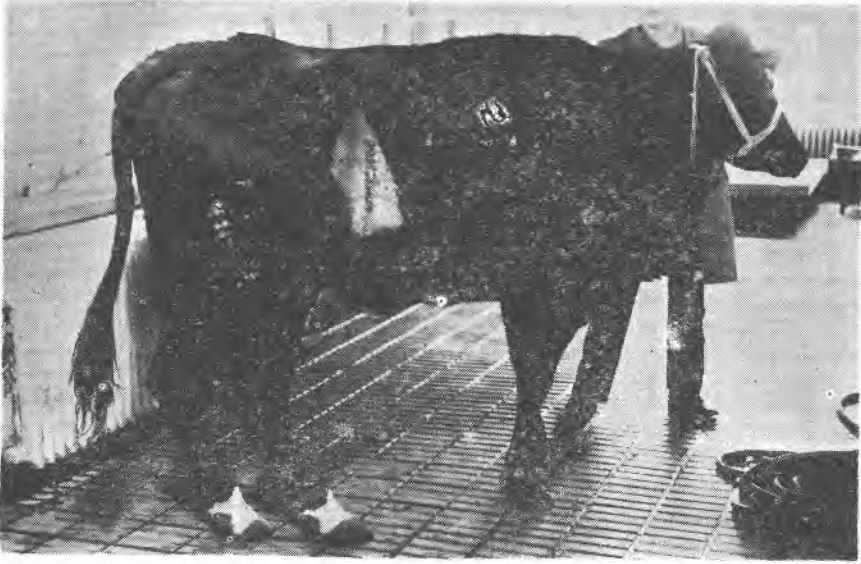
Bizim vak'amızda hayvan, eti değerlendirilemeyecek kadar zayıf olduğundan, döl verimi normale dönmese bile, genel durumunun düzelmesi ve bir süre beslendikten sonra etinin değerlendirilebilmesi için laparo-hysteretomi'ye baş vuruldu.

Operasyondan sonra hayvanın durumu iyileşti, iştahı normale döndü. Hayvan sahibi ekonomik nedenlerle hayvanı besleyip, kasaplık olarak değerlendirmeyi uygun buldu.

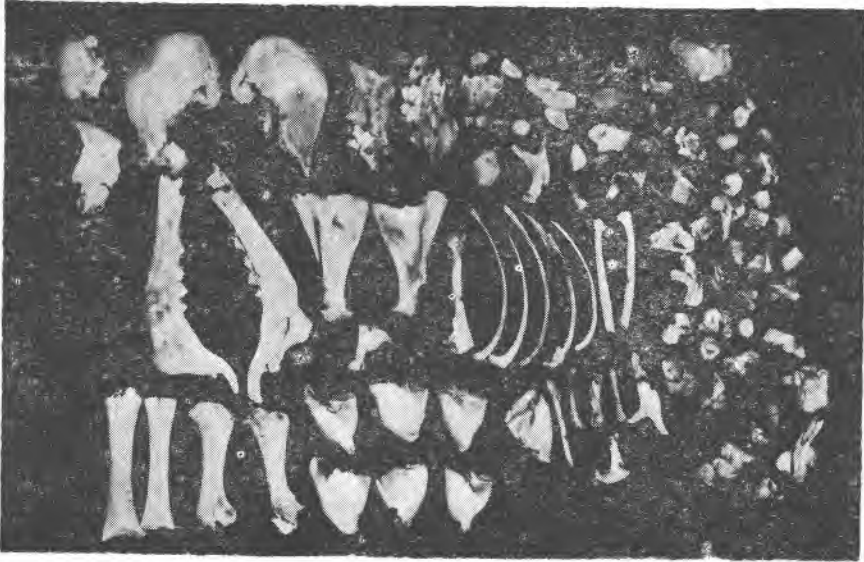
Literatür

- 1- **Roberts, S. J.** (1971): *Veterinary Obstetrics and Genital Diseases*, 2nd Ed., Ithaca, New York, 776.

Yazı "Dergi Yazı Kuruluna" 7/9/1973 günü gelmiştir.

Resim 1. İneğin operasyondan sonraki durumu. Postoperative condition of the cow

Resim 2. Uteristan çıkartılan fetusa ait kemikler. Bones of a macerated bovine fetus in the uterus